

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 244/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. mája 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. L. T., V., zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co 307/2012-113 z 31. júla 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. L. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2013 doručená sťažnosť Mgr. L. T. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 307/2012-113 z 31. júla 2013 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Košice – okolie uznesením č. k. 7 C 96/2010-101 z 13. júna 2012 na základe späťvzatia žaloby zastavil konanie o nahradenie prejavu vôle, v ktorom mala sťažovateľka procesné postavenie žalovanej, a súčasne zaviazal žalobcu na náhradu trov konania vo výške 16,50 € z titulu súdneho poplatku z návrhu na zrušenie predbežného opatrenia a vo výške 176 € z titulu trov právneho zastúpenia, to všetko na účet zástupcu sťažovateľky.

3. Na základe odvolania žalobcu krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania tak, že sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. Sťažovateľke nebola priznaná ani náhrada trov odvolacieho konania.

4. Sťažovateľka sa nestotožnila so závermi uznesenia krajského súdu, považuje ho za arbitrárny a ústavne neakceptovateľný, majúci za následok porušenie jej označených základných práv. Podstatu ústavnej sťažnosti tvorí námietka sťažovateľky k aplikácii § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zo strany krajského súdu, keď podľa názoru sťažovateľky krajský súd v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou pri rozhodovaní o nepriznaní náhrady trov konania prihliadal výlučne na okolnosti na strane žalobcu bez toho, aby sa vysporiadal so všetkými skutkovými okolnosťami v prerokováanej veci.

5. V tejto súvislosti sťažovateľka v podstatnom uvádza:

„Krajský súd nad rámec ústavnej konformnosti aplikoval cit. § 150 ods. 1 O. s .p. len z dôvodu existencie nepriaznivej majetkovej a sociálnej situácie žalobcu. Táto skutočnosť bola jediným predmetom jeho skúmania v odvolacom konaní, resp. v rozhodnutí sa vysporiadal jedine s majetkovými a sociálnymi pomermi žalobcu na základe jeho tvrdení a vo vzťahu k ostatným okolnostiam ktoré je potrebné posudzovať, ich existenciu len konštatoval, bez bližšej konkretizácie.“

6. V petite sťažnosti sťažovateľka žiadala vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv podľa ústavy, listiny a dohovoru, zrušil

napadnuté uznesenie krajského súdu, vec vrátil na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

8. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Listina vo svojom čl. 36 ods. 1 garantuje obsahovo totožné základné právo.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov.

12. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

13. V súlade s vyššie uvedenou del'bou právomoci súdnej moci medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva

oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo), ústavný súd pristúpil k prieskumu ústavnej sťažnosti, či v danom prípade nejde o zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 zákona o ústavnom súde.

14. Podľa § 146 ods. 2 prvej vety OSP ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

15. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol:

„Aplikácia § 150 ods. 1 O. s. p. prichádza do úvahy vo výnimočných prípadoch, v ktorých ide predovšetkým o to, aby sa rozhodnutie o náhrade trov nejavilo ako tvrdosť voči účastníkovi a neodporovalo dobrým mravom. Cit. ust. možno použiť vo všetkých prípadoch, v ktorých sú splnené predpoklady pre priznanie náhrady trov konania, avšak existujú také dôvody osobitného zreteľa, pre ktoré sa náhrada trov konania (výnimočne) celkom alebo sčasti neprizná. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Podľa ustálenej súdnej praxe pri skúmaní dôvodov hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takého rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Okrem toho pri skúmaní danosti dôvodov hodných osobitného zreteľa vo vzťahu k určitému konaniu treba zohľadniť aj okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu nároku na súde, ako aj ich postoj v konaní a skutočnosť, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril.

Odvolačný súd sa stotožňuje s dôvodmi odvolania podaného žalobcom, ktoré v celom rozsahu považuje za opodstatnené a na tieto poukazuje. V prejednávanej veci súd prvého stupňa pri rozhodovaní nepostupoval v súlade s cit. ustanovením a uvedenými zásadami,

nezohľadnil okolnosti, ktoré žalobcu viedli k uplatneniu nároku na súde, okolnosti prípadu a nepriaznivú sociálnu situáciu žalobcu, ktorý má jediný príjem z invalidného dôchodku na hranici životného minima (vo výške 311,90 € mesačne), je umiestnený v DD a SS v Barci, ťažko zdravotne postihnutý, neschopný samostatnej chôdze a pripútaný na lôžko (lekárska správa zo 6.2.2012 na č. l. 74), v dôsledku čoho má zvýšené výdavky (uvedené v odvolaní) na uspokojovanie nevyhnutných životných potrieb a zaplatenie žalovanej prisúdenej náhrady trov konania by tak pre neho predstavovalo mimoriadnu záťaž. Skutočnosti, na ktoré žalobca poukazuje v odvolaní, sú aj podľa názoru odvolacieho súdu okolnosťami hodnými osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú, aby žalovanej náhrada trov konania nebola priznaná v celom rozsahu podľa § 150 ods. 1 O. s. p. Žalovaná je vlastníčkou nehnuteľného majetku, ktorý má v úmysle odpredať (čo vyplynulo z jej vyjadrenia k odvolaniu), pričom vo vyjadrení k odvolaniu ani netvrdila, že by nepriznanie náhrady trov konania v uplatnenej výške sa výrazne negatívne prejavilo v jej majetkovej sfére, preto z uvedených dôvodov odvolací súd zmenil rozsudok v napadnutom výroku o trovách konania tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 O. s. p. Žalovaná nemá právo na ich náhradu, lebo v odvolacom konaní nebola úspešná a o trovách žalobkyne nebolo rozhodnuté, lebo nenavrhla o nich rozhodnúť (§ 224 ods. 1, § 151 ods. 1 prvá veta O. s. p.).“

16. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie označených práv tým, že vo veci konajúci krajský súd nerozhodol v súlade s jej právnym názorom o trovách konania, inak povedané, sťažovateľka namietala nesprávne vyhodnotenie skutkového stavu a naň nadväzujúcu interpretáciu a aplikáciu relevantnej právnej normy.

17. Vo všeobecnosti platí, že rozhodovanie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvyš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo

k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (napríklad IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 622/2013 a tam citovaná judikatúra).

18. Po oboznámení sa s obsahom rozhodnutia krajského súdu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone, a dospel tiež k záveru, že krajský súd svoje rozhodnutie, ktorým zmenil prvostupňové uznesenie, aj náležite odôvodnil. Z pohľadu ústavného súdu sa rozhodne nemožno stotožniť s tvrdením sťažovateľky, že krajský súd pri svojom rozhodovaní posudzoval iba skutkové okolnosti týkajúce sa žalobcu a okolnosti vzťahujúce sa na jej osobu úplne opomenul. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okolnosti týkajúce sa sťažovateľky boli predmetom skúmania krajského súdu (napr. posúdenie majetku sťažovateľky či potenciálny negatívny zásah do jej majetkovej sféry) a krajský súd ich pri svojom rozhodovaní vzal aj do úvahy. Okolnosť, že sťažovateľka má odlišný názor a skutkové okolnosti sama vyhodnotila opačne než konajúci súd, nezakladá porušenie označených základných práv a slobôd. Ústavný súd preto nemá dôvod zasahovať do záverov krajského súdu. Prehodnocovanie skutkového stavu, tak ako to požaduje sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti, by bolo v príkrom rozpore s rozdelením súdnej moci a de facto by znamenalo opätovné posúdenie veci ústavným súdom ako ďalšou opravnou inštanciou. Ústavný súd k tomu ďalej poznamenáva, že základné právo na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie garantované ústavou, listinou a dohovorom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

19. K námietke nevysporiadania sa so všetkými skutočnosťami uvádzanými sťažovateľkou v jej vyjadrení k odvolaniu proti uzneseniu súdu prvého stupňa ústavný súd uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré

stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Napadnuté uznesenie krajského súdu v odôvodnení výroku jasne a zrozumiteľne podáva výklad, akými úvahami sa súd spravoval, na základe akých skutkových okolností a právnych predpisov bolo vo veci rozhodnuté, a preto ústavnému súdu nezostáva nič iné, než konštatovať, že ústavné požiadavky na určitú kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia boli splnené.

20. Napokon k namietanej odlišnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že mu zásadne neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená práve Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

21. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05). Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je teda absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

22. Pretože namietané uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá

dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Sťažnosť sťažovateľky považuje za zjavne neodôvodnenú.

23. Naostatok ústavný súd k namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy uvádza, že označené ustanovenie má predovšetkým charakter všeobecných ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy (napr. IV. ÚS 70/2011), a neformuluje žiadne základné právo ani slobodu účastníka konania, preto ústavný súd nemôže v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vysloviť jeho porušenie (napr. III. ÚS 119/2011). V naznačených súvislostiach je preto sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

24. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2014